

nisu uspjele da otklone mirnim putem. Sa druge strane, te iste elite na početku rata nisu shvatile dubinu promjena koje će taj rat donijeti, niti su mogle da sagledaju njegovu dužinu i karakter. Cilj ovog savjetovanja je bio da se u tačno određenom istorijskom periodu (Prvi svjetski rat) sagleda uloga plemstva, veleposjednika, imućnih građana i drugih uglednih ličnosti, kako na teritoriji tadašnje Kraljevine Srbije, tako i iz zemalja koje su je okruživale. Sticajem okolnosti, autori su se mahom usmjerili na ličnosti sa prostora tadašnje Austro-Ugarske monarhije. Mihajlo Pupin, dr Emil Gavrića, Cveta Bingulac, Vasa Eškićević, Kristo Dominković, braća Pribićević, Jovan Manojlović i dr Milivoj Kovačević bili su samo neki od pripadnika elite sa prostora Austro-Ugarske o kojima se moglo čuti u toku dva radna dana skupa. Među učesnicima skupa, naučnicima i stručnjacima iz Novog Sada, Beograda, Subotice, Bačke Palanke, Zrenjanina i Kosovske Mitrovice bio je i naučni saradnik Instituta za savremenu istoriju dr Milan Gulić koji je imao izlaganje na temu *Kristo Dominković – Dubrovčanin u vrtlogu Velikog rata*. Kvalitet skupa je nesumnjivo nadrastao Arhiv Vojvodine u čijem krilu je iznikao i kao takav može poslužiti za primjer i drugim institucijama da je moguće sa dobrom idejom, plemenitom namjerom, trudom i radom ostvariti nešto veliko i značajno za nauku i kulturu znatno šireg prostora od bilo koje lokalne sredine u Srbiji. Zbornici radova sa ovog, ali i prethodnih savjetovanja, predstavljaju nezaobilazno štivo kada je proučavanje Prvog svjetskog rata u pitanju.

Milan Gulić

Międzynarodowa konferencja naukowa
ŚRODOWISKO STUDENCKIE W KRAJACH BLOKU SOWIECKIEGO 1945–1989
(THE STUDENT MILIEU IN THE SOVIET BLOC COUNTRIES 1945–1989)
Wrocław, November 29 – December 1 2016

U hotelu Tumski u Wrocławu od 29. novembra do 1. decembra 2016. održana je Međunarodna naučna konferencija „Studentski milje u zemljama Sovjetskog bloka 1945–1989“. Skup je organizovao poljski Institut narodnog pamćenja (Instytut Pamięci Narodowej), odnosno odeljenje ovog instituta u Wrocławu, i to je bio jedan od najvećih događaja u organizaciji ove ustanove u poslednjih nekoliko godina. Radni jezici su bili poljski i engleski. Na konferenciji je učestvovalo preko 50 naučnika iz skoro 20 zemalja: najviše iz Poljske, a potom iz Rusije, Belorusije, Ukrajine, Slovačke, Češke, Rumunije, Bugarske, Albanije, Nemačke, Italije, SAD, Velike Britanije, Litvanije, Estonije, Austrije, Hrvatske i Srbije. Učesnici iz Srbije su bili viši naučni saradnik Instituta za noviju istoriju Srbije dr Petar Dragi-

šić sa referatom „1968 in Serbia – Political Mobilisation of Belgrade Students“ i viši naučni saradnik Instituta za savremenu istoriju dr Dragomir Bondžić sa referatom „The International Cooperation of Yugoslav Students 1945–1960“. Pored učesnika iz Srbije, jugoslovenskim studentima se bavilo još nekoliko izlagača: docent zagrebačkog Filozofskog fakulteta dr Martin Previšić je govorio o jugoslovenskim studentima tokom sukoba Tita i Staljina posle 1948; dr Kaori Kimura iz Rusije o jugoslovenskim studentima u Sovjetskom Savezu od 1948. do 1954. i njihovoj ulozi u kampanji protiv Jugoslavije i Tita; dr Pjotr Žurek iz Poljske o studentskim protestima u Sloveniji 1968; i Mateuš Sokulski sa Vroclavskog univerziteta o osporavanju komunističkog režima među jugoslovenskim studentima 1968–1972. Ostali referenti su se bavili opštim pregledom i opisom života i rada studenata i, pre svega, političkog života i različitih oblika demonstracija, otpora i protesta studenata tokom čitavog posmatranog perioda u pojedinim zemljama, gradovima i univerzitetima, pre svega na području Poljske. Mada su u prvom planu bili studentski protesti i demonstracije i otpor komunističkom režimu u zemljama Sovjetskog bloka, posebna pažnja je u nekoliko izlaganja posvećena i svakodnevnom, kulturnom i zabavnom životu, kao i međunarodnoj saradnji stranih studenata i studiranju u inostranstvu. Pojedini paneli i sesije bile su praćene živim diskusijama, a u zaključnim razmatranjima je isticano da su studenti bili značajna i specifična društvena grupa koja je u mnogim zemljama davala signal i snažan doprinos socijalnom buntu, kao i da su im komunističke vlasti u svim zemljama Sovjetskog bloka poklanjale posebnu pažnju, kako kroz brigu o upisu, učenju, materijalnim uslovima života i rada, tako i kroz stalni ideološko-politički nadzor i politički i propagandni pritisak, a često i kroz otvorene represivne mere. Rad konferencije je pratila i izložba fotografija posvećena V Svetskom festivalu omladine i studenata koji je održan u Varšavi 1955. godine i koji je okupio više od 30.000 mladih ljudi iz 114 zemalja sveta. Inače, konferencija je privukla značajnu pažnju naučne i intelektualne javnosti i medija. Broj i kvalitet izlaganja je pokazao da, pre svega u srednjoevropskim i istočnoevropskim zemljama, postoji veliko interesovanje istraživača za život i rad studenata u socijalističkim zemljama i za njihovu ulogu u političkom, društvenom, ekonomskom, naučnom i kulturnom životu pojedinih zemalja i pružanju otpora komunističkom režimu, kao i za njihovo mesto u međunarodnoj saradnji u uslovima Hladnog rata i blokovske podeljenosti sveta.

Dragomir Bondžić